

HETTA ER FLAGGIÐ SUM VARÐ GÓÐKENT 25. APRÍL Í 1940

Skrivstovumaðurin hjá Valdemar Lützen, Alfred Rasmussen, súkklaði heim í Losjuna eftir einum føroyskum borðflaggi – sum fekk heiðurin at verða júst tað flaggið, sum varð góðkent sum Merkið føroyinga tann 25. apríl í 1940

EIRIKUR LINDENSKOV

Flaggið, sum sæst her á myndini, er júst tað flaggið, sum teir fyra, Frederick Mason, ið varð sendur til Føroya sum nýggjur bretscur konsul, Carl Aage Hilbert, amtmaður, Crowther, bretscur herovasti í Føroyum, og Valdemar Lützen, konsul, góðkendu á fundi á skrivstovuni hjá Valdemar Lützen í Rættará hendan seinna partin 25. apríl í 1940.

Í morgin eru liðin 75 ár síðani hendan fund, sum fekk so stóran týðning fyri samleika okkara og tjóðareyðkennið, Merkið.

Tað var Jens Hendrik Oliver Lisberg, sum teknaði flaggið longu í juni í 1919. Í 1920'unum fóru fólk at flagga við tí, men góðkent sum føroysk flagg var tað ikki fyrr enn bretska hersetingarvaldið góðkendi tað 25. apríl í 1940.

Tá Danmark varð hersett av Týsklandi 9. apríl, og Føroyar av Bretlandi 13. apríl í 1940 vórðu trupulleikar við flagginum, tí føroysk skip kundu ikki sigla við donskum flaggi, tí vi hersetingini var Danmark í parti við Týsklandi.

Tí vóru góð ráð dýr hjá føroyingum, sum vórðu noyddir at finna sær annað tjóðarmerki, enn Dannebrog. Tjóðskaparstríð kom sum vera man uppí, og tað varð kanska ein praktisk loysn hjá hersetingarvaldinum júst at velja Merkið heldur enn okkurt annað flagg, sum kundi verið gjørt til endamálið.

Fundur hjá Valdemar Lützen

Fundur er hjá enska konslinum í Føroyum, Valdemar Lützen, á skrivstovu hansara í handilsvirkinum úti í Rættará – tað sum nú verður nevnt Østrøm. Umframt Valdemar Lützen eru eisini nýggi konsulin, Frederick Mason, Crowther, bretski herovsastin í Føroyum og sjálvur amtmaðurin Hilbert.

Tá teir hava sitið og fundast eina løtu, gloppar Valdemar Lützen hurðina til skrivstovuna, og spyr, um onkur hevur eitt føroyskt flagg at lána sær.

Alfred Rasmusen, sum tá var skrivstovumaður har, játtar, men leggur afturat, at tað er eitt splittflagg, sum er eitt borðflagg. Valdemar Lützen takkar og biður hann fara eftir tí.

Alfred Rasmussen kemur tá í tankar um, at flaggið liggur í Losjuni, har samkoma var kvøldið fyri, har tey høvdu heiðrað Thomas Askham, sum tá hevði verið losjulimur í 40 ár.

Alfred lænir eina súkklu og sporar so heim í Losjuna á Tinghúsvegnum og fær hendur á flagginum, sum soleiðis fær heiðurin at verða júst tað flaggið, sum var modell fyri avgerðini um flagg føroyinga.

Føroyar hertiknar

Bretska hersetingin í Føroyum byrjaði seinna partin 13. apríl í 1940, tá tveir vápnaðir trolarar og krússarin Suffolk komu á Havnarvág, og eitt herlið frá Royal Marines varð sett á land.

Nú vóru Føroyar hertiknar.

Føroyingar tóku væl ímóti bretsku herdeildunum, og viðurskiftini við hersetingarvaldið vóru yvirhøvur góð tey fimm krígsárini. Løgtingið mótmælti tó bretsku hersetingini av Føroyum, men mótmælið var bara proforma, tí føroyingar vildu heldur hersetasat av bretum enn týskum.

Máttu hava annað flagg

Stríðið um flaggið kom, tí bretar kundu ikki góðtaka, at føroysk skip, sum vóru í parti við Bretlandi, kundu sigla við danska merkinum, Dannebrog, tá ið hersetta Danmark var í parti við Týsklandi. Stríðið vardi dagarnar fram til 25. apríl.

Okkurt hoyrdist um annað flagg, sum skuldi verða gjørt til føroyingar, fyri at tjóðeyðkennið, Merkið, ikki skuldi brúkast. Okkurt var nevnt um eitt grønt flagg. Tað varð hildið av summum hildið at skapa ov nógv rumbul at brúka eyðkennið hjá loysingarrørsluni sum føroyskt tjóðarmerki.

Amtmaðurin boðaði frá, at hann hevði ikki sett nakað uppskot fram um annað flagg. Hann mótmælti eisini avgerðini um at strika Dannebrog, men góðtók tó at ganga undir tær treytir, sum hersetingarvaldið setti – eisini at lata kunngerá, at føroyska flaggið, Merkið, skuldi góðkennast og nýttast av føroyskum skipum.

Soleiðis kann sigast, at hansara mótmæli kanska eisini var proforma – eins og mótmæli Løgtingsins móti bretsku hersetingini.

Føroyar bumbumál

Á føroyskum leiðum sigldu nógvir týskir kavbátar, og frá stóðum í Noregi sveimaðu nógvir týsk bumbuflogfør, ið gjørdur álop á skipafylgi hjá teimum sameindu vesturi í havi. Hugsast kundi, at rættiligt kríggj kom at standa í Norðuratlantshavi. Tí høvdu Føroyar stóran hermálsigan týðning.

Bretar bygdu flogvøll við hangari og flogstøð til vatnflogfør, settu loftverjukanónir og aðrar kanónir upp víða hvar og minuløgdu firðirnar.

Havið um Føroyar gjørdist sera vandamikið, men føroyingar, ið eru

bundnir at havinum, høvdu einki annað í at velja enn at halda fram við at sigla. Trot var á fiski í Bretlandi, og føroysk fiskiskip tóku upp eina lønandi sigling við ísfiski úr Íslandi á bretska marknaðin.

Av tí at Bretska hersetingarvaldið, at øll føroysk skip skuldu flagga við føroyskum flaggi, og at føroyskt flagg og orðini Faroes og Føroyar skuldu verða málað á skipsíðurnar, varð flagg okkara góðkent. Fyrst av bretska hersetingarvaldinum í Føroyum, og seinna – við heimastýrslógini eisini viðurkend av donskum myndugleikum.

